

Uređenje arhiva pjevačkog zbora „VIJENAC”

u zagrebačkom Nadbiskupskom sjemeništu

Bogoslovski pjevački zbor u zagrebačkom Nadbiskupskom sjemeništu najstarije je hrvatsko glazbeno društvo. Osnovano je u doba ilirskog preporoda 1839. Odmah kod osnivanja društva u svibnju spomenute godine nastala su pravila »Vijenca«. Po tim prvim pravilima dužnost je arhivara da pazi na instrumente i arhivaria i vodi popis svega inventara. Mlado društvo je zanosno u svom početku prepisivalo skladbe. Tako na sjednici od 12. travnja 1846. predsjednik društva Franjo Regen zahvaljuje članovima koji su prepisali više skladbi i tako obogatili društveni glazbeni arhiv. Ilirski su glazbenici imali s društvom vrlo žive veze te su im poklanjali i posvećivali svoje skladbe: kao Lisinski, Juratović i drugi. Burna 1848. godine nije poštedita ni zagrebačke klerike, koji su napustili sjemenište radi vojne službe. U tim godinama je, čini se, stradao i društveni arhiv. Godine 1856. društveni se inventar sastojao od jednog glasovira, jednih gusala, jedne gitare i nešto nota. Zaslugom klerika Ivana Kučeka arhiv se toliko povećao, da zagrebački klerici šalju klericima u Senj i Đakovo muzikalija. Godine 1867. stvoren je poseban odbor, čija je dužnost bila da pregleda i napravi novi inventar čitave imovine. U odboru je bio i glasoviti povjesničar Vjekoslav Klaić koji se, dok je bio zagrebački klerik, isticao kao najbolji član »Vijenca«. Razumijevanjem rektora Tome Gajdeka i prefekta Jurja Posilovića, kasnijeg nadbiskupa, nabavljene su mnoge skladbe iz ostavštine ilirskog glazbenika Fortunata Pintarića. Godine 1890. arhivar je Janko Barić, za kojega pišu anali da je arhiv primjerno uredio.

Prvi sačuvani popis arhiva potječe iz godine 1897. Njega je napravio klerik Ivan Trstenjak. Na svečanoj sjednici »Vijenca« 23. travnja 1899. arhivar Josip Švajher izvještava da arhiv broji 2200 glazbenih djela, a godine 1903. taj broj je iznosio 2376. Broj skladbi se je povećao darovnicom nadbiskupa Posilovića, koji je poklonio skladbe V. G. Broža, a veći broj muzikalija je poklonio i sarajevski kanonik Stjepan Hadrović.

Arhiv je popisan opet 1911. Tada je broj djela iznosio 3196. Slijedi popis iz godine 1920. i 1928.

Godine 1932. arhiv je sudio Branko Birt, koji je iznova popisao sva djela, napravio abecedni redoslijed i stvarni katalog djela. Birt je na kon-

cu popisa napisao izvještaj o sređivanju arhiva gdje između ostalog piše, da neće biti potrebno uređivati arhiv bar 50 godina. Međutim već 1938. prigodom stogodišnjice »Vijenca« arhiv je ponovo popisan. Popis je načinio klerik Franjo Belević.

21. siječnja 1941. buknuo je požar u nadbiskupskom sjemeništu. Klerici su nadljudskom požrtvovnošću izvukli arhiv iz požara. Tom prigodom uništena je samo jedna petina arhiva. Da ni je bilo razumijevanja i požrtvovnosti klerika Stjepana Stromera, Kreše Ivšića, Alekse Kokića, Pere Perišića i Kolomana Stubičanca, Arhiv bi jamačno bio posve uništen. Godine 1944. klerik Josip Vranekovića je ponovo popisao arhiv, koji je u tom času brojio oko 5500 muzikalija.

Nedostaci svih navedenih popisa bili su u tome što je arhiv rastao, a u kataozima nije bilo moguće uvoditi nekim sistemom nove skladbe. Osim toga u ratu je djelomično stradao inventar »Vijenca«. Instrumente i neke vrijednije skladbe klerici su za vrijeme rata, bojeći se bombardiranja, sklonili u Sestine. Iz Sestina je instrumente (potpuni orkestar) odnijela vojska, tako da je »Vijenac« ostao bez svog orkestra, a tom prilikom su stradale i muzikalije tamo pohranjene. Pošto su mnoge skladbe nestale, a nove u arhiv nadošle, to se je već odavna pokazivala potreba da se arhiv ponovno uredi. Tim više što u policama nije više bilo mjesta za nove skladbe. Razumijevanjem Josipa Križi, vicerektora sjemeništa, pod vodstvom Mine Demovica, dirigenta katedralnog zbora i zalaganjem bogoslova-pjevača arhiv je ponovo popisan i uredno sređen. Napravljena je kartoteka po autorima, grafi i brojevima, tako da je arhiv pristupačan za znanstveni rad. Nedostatak ovog uređaja jedino je u tom što uređivači nisu imali dovoljno stručne spreme, pa je na nekim karticama premao podataka, ali u cjelini je arhiv primjerno uređen.

Prednost ovakvog uređenja jest što se lakom uvrstavaju nove skladbe u arhiv a preglednost kartoteke omogućuje naučni rad. Arhiv broji u sadašnjem času preko 7000 primjeraka vrlo je značajan za proučavanje glazbe ilirskih skladatelja, od kojih se u arhivu čuva oko 200 skladbi a neke od njih su i autografi.

U arhivu je zastupljena svjetovna glazba s oko 3,5 i duhovna s 2/5. vrlo je zastupljena instrumentalna glazba svih rodova instrumenata. Može se reći da se ne čuva na okupu toliko veliki broj skladbi za gitaru, kao u arhivu »Vijenca« gdje od samog Padovca ima 21 skladbi. Vrijedno je spomenuti autograte Zajca, Livadića, Hajka, Juratovića, Pokornya, Vajeka, Kostanjevca, Dugana i drugih.

Ima danas u Hrvatskoj i većih i bogatijih glazbenih zbirki, ali ova glazbena arhiva »Vijenac«, svakako je među najvrednijima jer je nastala u krilu nestora hrvatskih glazbenih društava, čiju će 150-godišnjicu postanka i rada zagrebački bogoslovi ove godine proslaviti.